

Simpozij OBDOBJA 42

Diana Košir

**Koncept telesne kazni ali »šiba novo mašo poje« v izbranih verskih publikacijah
19. stoletja**

objavljeno v:

Andraž Jež (ur.): *Slovenska literatura in umetnost v družbenih kontekstih.*

Obdobja 42. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2023.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-42/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2023.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

KONCEPT TELESNE KAZNI ALI »ŠIBA NOVO MAŠO POJE« V IZBRANIH VERSKIH PUBLIKACIJAH 19. STOLETJA

Diana Košir

Inštitut za jezikoslovne študije, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Koper
diana.kosir@zrs-kp.si

DOI:10.4312/Obdobja.42.75-81

V prispevku se sprašujemo, kako so o telesnem kaznovanju pisali nabožni pisci v verskih glasilih v 19. stoletju. Primerjali smo vzgojna besedila škofa Slomška v *Drobtinica* in patra Repiča v *Cvetju z vertov sv. Frančiška*. Z leksikalno analizo smo ugotavljali, katero besedišče učinkuje v smeri krepitve oz. šibitve argumentov in zakaj, ter prepoznavali prisotnost (konceptualnih) metafor in metonimij ter njihovo ubeseditveno razsežnost.

verski tisk, vzgoja, telesno kaznovanje, leksikalna analiza, konceptualna metafora in metonimija

This article examines how religious authors wrote about corporal punishment in nineteenth-century religious journals. It compares educational texts by Bishop Slomšek in *Drobtinice* and Father Repič in *Cvetje z vertov sv. Frančiška*. Using lexical analysis, it highlights which vocabulary strengthens or weakens the arguments and to what end, identifying the presence of (conceptual) metaphors and metonymies, and their verbal dimension.

religious press, education, corporal punishment, lexical analysis, conceptual metaphor and metonymy

1 Teoretična izhodišča in metodologija

Pogled na vzgojo se je v zadnjem stoletju korenito spremenil, tudi v oziru na telesno kaznovanje. S patriarhalno družbeno ureditvijo in krščansko tradicijo se je oblikovala figura »strogega očeta«, dopolnjena z vzgojno vlogo cerkvene in prosvetne avtoritete. Fizično kaznovanje kot disciplinski ukrep in kot vzgojno sredstvo se je globoko ukoreninilo v verski ideologiji (Strmčnik 1965: 186) in v ljudski naravi, kar izpričuje izročilo skozi frazeme, kot sta »šiba novo mašo poje«, kjer gre za slikovito primerjavo tepeža s šibo in kričanja tepenega z novomašnikovim petjem, in »šiba še nobenemu ni kosti zlomila, ali marsikaterega zmodrila« (Keber 2011), ki implicira pozitiven učinek tovrstne metode.

S porastom katoliškega tiska sredi 19. stoletja je Cerkev svoje nazore učinkovito širila med ljudi, tisk pa je imel vzgojno-poučno, opismenjevalno in hkrati narodno-povezovalno vlogo. V prispevku smo se omejili na dve publikaciji: Slomškov almanah *Drobtinice* (1846–1900) in mesečnik *Cvetje z vertov sv. Frančiška* (1880–1944), ki ga

je od začetka urejal p. Škrabec.¹ Primerjali smo besedila bl. Antona Martina Slomška (1800–1862), ki je v 19. stoletju veljal za vzgojno avtoriteto, in koprskega frančiškana p. Hijacinta Repiča (1863–1918), vzgojitelja novincev in avtorja nabožnih člankov, zlasti za *Cvetje*.²

Sedem Repičevih in šest Slomškovih besedil³ smo primerjali s kulturnozgodovinskega in jezikoslovnega vidika. Zanimal nas je avtorjev pogled na vzgojo in telesno kaznovanje, ki je odraz tačas družbeno sprejemljivega, v besedilih pa ga lahko prepoznavamo skozi konceptualne metafore in njihovo ubeseditveno razsežnost. Jezikoslovna analiza je zajela leksikalno raven, besedišče smo opazovali sinhrono-diahrono in na semantično-pragmatski ravni skozi teorijo intenzitete jezika (Mikolič 2020). Ugotavljali smo rabo t. i. besednih krepilcev in šibilcev intenzitete ter z vidika intenzitete notranje modificiranih in priložnostno modificiranih besed. V vlogi besednih krepilcev ali šibilcev so medmeti, (stopnjevani) naklonski glagoli in drugi naklonski izrazi, performativi, glagoli rekanja, mišljenja in psihičnih stanj, členki in členkovni izrazi, (stopnjevani) prislovi in prislovni izrazi, (stopnjevani) pridevniki, nekateri samostalniki ter samostalniški in pridevniški zaimki. Pri notranje (inherentno) modificiranih, okrepljenih oz. ošibljenih besedah njihov pomen navadno modificira obrazilo (npr. pomenski presežniki), lahko so to vulgarizmi, zmerljivke in kletvice. Priložnostno modificirane so besede nevtralne intenzitete, ki zaradi priložnostnega vrednotenjskega razmerja sporočevalca do upovedene predmetnosti ali/in naslovnika pridobijo z vidika intenzitete spremenjen pomen, izražajo poseben poudarek oz. čustvenost (npr. pomenski prenosi besed, konvencionalne ali izvirne metafore, primere, okrasni pridevniki, prenos besedja z enega predmetnega področja na drugo, izbira besed različnih funkcijskih, socialnih, časovnih, prenosniških zvrsti, ki v določenih okoliščinah izstopajo) (Mikolič 2020: 56–57, 60–61).

Metaforični in metonimični izrazi, ki jih kognitivno jezikoslovje razlaga kot koncepte, ki obstojijo v človekovem miselnem sistemu, so kulturno pogojeni, pomenijo pa pojmovanje in doživljanje ene vrste stvari skozi drugo (Lakoff, Johnson 2003: 3–6). S konceptualno metaforo skozi kognitivni proces konstruiramo pomen, tako da povežemo dve domeni, izvorno in ciljno (Lakoff 1993: 206–207), pri konceptualni metonimiji pa izvorno entiteto uporabimo zato, da nam omogoči mentalni pristop do

- 1 Izbor utemeljujemo s primerljivo zgradbo in distribucijo: oboje je izhajalo v vezanem formatu osmerke, *Drobtinice* v obsegu do tristo strani, *Cvetje* pa do štiristo; oboje se je tiskalo v 3000 izvodih (prim. Ulčnik 2010: 686; *Škrabčeva knjiz' nica*); verska vsebina – *Drobtinice* so poleg nabožnega vsebovale še »leposlovi, vzgojno-izobraževalni in priložnostno tudi poljudnostrokovni deli« (Ulčnik 2010: 690), v *Cvetju* je bilo leposlovja izrazito manj, platnice pa so bile posvečene jezikoslovju. Urednika Slomšek in Škrabec sta glasila jezikovno »pilila«, Škrabec tudi ob lastnih temeljitih jezikoslovnih razpravah, in tako pomembno prispevala k razvoju knjižnojezikovne norme.
- 2 Oba pastoralna pisca sta prihajala z roba slovenskega govornega ozemlja; vsak s svoje družbene pozicije sta delovala za slovenski narod in širjenje slovenske besede. Obema je skupno tudi vzgojno-izobraževalno delo.
- 3 Repičeve objave v CFr 12, 1893: 175–176, 201–205; CFr 13, 1894: 217–220; CFr 15, 1896/97: 283–285; CFr 22, 1905: 219–220, 220–222; CFr 23, 1906: 286; Slomškove v Dr 1, 1846: 176–180, 180–185, 185–188; Dr 3, 1848: 209–212, 213–214; Dr 6, 1851: 81–84.

ciljne, s katero je prva v logičnem razmerju (Lakoff, Johnson 2003: 36–39).⁴ Tako je npr. v primeru pojmovne metafore LJUBEZEN JE PLAMEN izvorna domena plamen, ciljna pa ljubezen, pri čemer podobnost lahko doživljamo v prijetnih čutnih dražljajih, ki se porajajo ob obeh; v metonimiji SRCE NAMESTO OSEBE pa izvor srce ni samo del ciljne entitete, torej človeka kot celote, ampak lahko implicira tudi nekatere značajske ali čustvene lastnosti osebe. Opazovali bomo, katere konceptualne metafore in metonimije, povezane z vzgojo in telesno kaznijo, so prisotne v besedilih, s katerimi jezikovnimi izrazi so ubesedene in kakšna je funkcija teh izrazov z vidika intenzitete. Skozi primerjalno leksikalno analizo bomo skušali ugotoviti izvornost Repičevega izražanja in interference s Slomškom.

2 Primerjalna analiza besedil

Vežano na vzgojo pri Slomšku najdemo izraze *reja*, *rediti*, *izrediti* otroke, *izkojenje*, *izrejenje*, *(v)učitel*, *izkojitel*, pri Repiču pa *odgoja*, *zgoja*, *zgojiti*, *izgojiti*, *gojiti*, *izgojitelj*, *učitelj*. Pleteršnik (1894/95) navaja leksem *gojiti* v pomenu vzgajanja otrok in obdelave kulturnih rastlin (nem. *cultivieren*), kognitivna povezava pa se kaže v konceptualni metafori LJUDJE SO RASTLINE, ki je prisotna pri obeh piscih s pomenskim prenosom na agrikulturno področje v naslednjih primerih:

Otroci so žlahtno sadunosno drevje v' božjim verti, katire je Oče nebeski starišam ino učitelam v' rejo dal. Kar izredijo, to imajo: ternje alj pa žlahtne zadunosnike (Slomšek 1848: 176).

Priden vertnar ima neprenehama trebiti, oberati in obrezovati svoje mlado drevje; še več imata oče in mati svoje otroke odvaditi hudih navad in slabih nagonov (Slomšek 1851: 82).

Kakeršen vertnar, tak vert; kakeršna mati, taki otroci! [...] Ne obdelani vertovi obrodijo malo, kar bi bilo vredno pobirati; ako se le zaliva in nič ne obrezava, bo revna bratev (Repič 1905: 220–221).

Dobra vzgoja torej zajema *obdelovanje*, *trebljenje* in *obrezovanje* – glagolniki aludirajo na kontinuirano trdo delo, uporaba fizične moči pa na telesno kazen. Posrednost sporočila deluje kot intenzitetni šibilec, saj se izogiba neposredni ubeseditvi tepeža. Enako deluje zamolk v »Vučite – svarite – z' šibo po r...« (Slomšek 1848: 185). Prva leta so ključna za pravilno vzgojo, saj »[d]okler je še drevo mlado, se lahko zravna; staro drevo se vlomi« (Slomšek 1851: 82).

Druga konceptualna metafora OTROK JE NEPOPISAN LIST se v besedilih izrazi v pomenskem prenosu na umetniško oz. rokodelsko področje: »Otroka serce je mehko ko vojsek; lahko mu lepo podobo čednosti daš« (Slomšek 1848: 213) in »Otrok je [...] kaker kos voska, s keterega more umetnik narediti angeljčka, pa tudi spako!«

4 Po Lakoffu in Johnsonu so metafore preslikave z enega področja na drugega in jih tvorimo po vzorcu CILJNA DOMENA JE/KOT IZVORNA DOMENA, izhajajo pa iz zaznave entitet med elementi izvorne in ciljne domene (Lakoff 1993: 206–207). Če metafora temelji na podobnosti, pa je za metonimijo značilno logično razmerje med entitetama po načelu bližine. Konceptualna metonimija nastane po shemi IZVOR NAMESTO CILJA metonimičnega odnosa dveh entitet v okviru iste pojmovne domene (Bernjak, Fabčič 2018: 14–16).

(Repič 1893: 204) Metaforični izrazi v teh primerih krepijo intenziteto ter slikovito ponazarjajo otroško plastičnost in dovzetnost za zunanje vplive. Pri Slomšku kot krepilec deluje glagolska oblika (2. os. ed.), pri Repiču pa ekspresivno, notranje okrepljeno besedišče (*angeljček, spaka*) in povedna vzkličnost. Pri pisanju o otrocih je tudi sicer pri obeh piscih zaznana samostalniška obrazilnost (npr. pomanjševalnice oz. ljubkovalnice: *angeljček, serčca, otročiči, ročici; angelci, Ančika, Lizika, deklič*), ki razodeva avtorjev čustveni odnos do stvarnosti, z vidika intenzitete pa gre za notranje modificirano besedišče.

Telesno kaznovanje kot vzgojni prijem je najpogosteje ponazorjeno z izvorno biblijsko metonimijo ŠIBA (PALICA) NAMESTO TEPEŽA. Slomšek (1846: 183) piše: »Brezovo olje zaceli razvade mladih dni, ino šiba novo mašo pojé, to je: pridne otroke izredi. Ako dete per dvema letama ne vboga, le hitro mu z' šiboj pomagaj.« Repič (1893: 175) se v zvezi s tepežem sklicuje na Slomška, češ, »ako beseda ne pomaga, naj pomaga šiba«, drugič pa zapiše:

Nekdaj se je reklo, da šiba novo mašo poje, kar je pomenilo, da so bili tisti otroci, katerim je šiba pela, potem pridni in dobri. Pa saj Bog sam to pravi v sv. Pismu: »Komer se šibe škoda zdi, ta sovraži svojega sinu.« [...] O kako žalostno je videti in slišati stariše, ki otroke preklinjajo, namestu molče vzeti šibo v roke! Zapomnite si, stariši, otroci ne marajo nič za vašo kletev, ker jih ne boli; šiba jih pa prestraši in tudi poboljša. (Repič 1894: 219)

Pater na več mestih svetuje uporabo šibe, sklicujoč se na »drugi vir«, s čimer premakne težišče od sebe. Ob tem posebej matere opozarja na zmernost:

Slaboserčne matere vzgajajo topoglave otroke; škodujejo jim za celo življenje s tem, da se boje dotekniti se jih, češ da so premladi. Ako ste pa ve matere nore v naše otroke, boste tudi iz njih norce zgojile. Suknjice vaših dečkov je treba vsake toliko iztepsti, in tudi obleke vaših deklic bodo toliko lepše, ako jih boste pri priliki nekoliko stresle. Sicer pri tem delu ni treba prevelike ojstrosti, ker neusmiljene in brezserčne matere niso matere (Repič 1905: 221).

Repičevo metaforično besedje, povezano s telesnim kaznovanjem, je posredno (*dotekniti se otrok, iztepsti suknjico, stresti obleko*), kar deluje kot šibilec intenzitete. Tako delujejo tudi prislovi in prislovni izrazi (*vsake toliko, pri priliki, nekoliko*), sporočilo pa krepki ekspresivna, notranje okrepljena leksika (*slaboserčne, topoglave, norce*) in prislov s stopnjevanim pridevnikom (*toliko lepše*). Ekspresivni besedni zvezi »iztepsti suknjico« in »stresti obleko« pomensko sovpadata z novejšim frazemom »izprašiti komu hlače«. ⁵ Pomenljiva je glagolska raba glede na spol (*iztepsti, stresti*), ki izraža drugačno jakost dejanja (iztepemo močneje, stresemo pa bolj na lahko). Tudi Slomšek (1846: 183) opozarja starše, naj ne tepejo v jezi: »Ne jigray z' šibo; šiba mora biti sveta reč«. Pri Slomšku (1848: 214) »šiba strahvavka« ne sme biti suha, »ona mora za potrebo péti, to de modro ino po pameti.«

5 Pleteršnik (1894/95) v drugem pomenu glagola *iztépstí* navaja 'iztepsti suknjo' v povezavi s tepežem. Slovanska iztočnica *izprašiti* v pomenu 'odstraniti, očistiti prah' je šele pozneje postala sestavina frazema *izprašiti komu hlače*, ki pomeni šalj. 'natepsti koga'. Hlače aludirajo na to, da so bili očitno fantje pogostejše deležni fizične kazni kot dekleta.

Tako Slomšek kot Repič razlikujeta med materino in očetovo vzgojno vlogo. Patriarhalni duh v konceptualni metafori OČE JE GLAVA DRUŽINE se pri Slomšku (1851: 81) pojavi v družinski podobi vinske trte: »Ravno močen kol stoji, krog njega se mati terta ovija, in komaj žlahnega grozdja derži. Lepa podoba keršanske rodbine alj familje. – Kakor čerstev kol oče v sredi svoje rodbine je, njega se derže mati in otroci.« Repič (1905: 219) izpostavlja očetovo dolžnost dajanja dobrega zgleda otrokom: »Kakeršen gospodar, tak hlapec; kakeršen oče, taki otroci«, hkrati pa poudarja materino neposredno vlogo pri vzgajanju (prav tam: 220): »Ljudje so večinoma taki, kaker so jih zgojile njih matere. Oče živi svojemu poklicu; je skoraj cel dan oddaljen od družine, najberž tudi od hiše; nema morda niti polovice vpliva na otroke, kaker ga ima mati.« Členki *večinoma*, *skoraj*, *najberž*, *morda*, *niti* navadno šibijo sporočilo, saj izražajo negotovost, nepopolno mero, v tem primeru pa krepijo argument o manjši moški vlogi pri vzgoji.

Oba pisca argumente razvijata z vpeljavo svetopisemskega zgleda. Pri obeh se kot negativni zgled pojavi starozavezni duhovnik Heli, znan kot popustljiv oče:⁶ »Očetji! Ne pregledujte grehov svojim sinam, kakor Heli, de vam ptuji grehi vaših otrok vrata ne vlómijo« (Slomšek 1846: 24) in »Otroci zahajajo v vsakoverstne grešne priložnosti [...]; stariši pa molčé, ali k večemu govoré kaker Helij: ‘Otroci, ne delajte tako, ker to ni lepo za vas!’ [...] Stariši, keder gre za dušo vaših otrok, recite jim resno, in prav resno, da naj vas slušajo, ali pa naj gredo iz hiše! Od te terjatve ne odjenjajte, ker gorje hiši, kjer zapovedajo tisti, kateri bi morali slušati!« (Repič 1893: 202) Ženam Slomšek (1846: 24) pravi: »Matere! Ne zagovarjajte grehov svojih hčeri – ne svetujte njim hudo, kakor Herodijanka svoji hčeri plesavki«, Repič (1905: 221) pa: »Ne bomo imeli boljših mož, dokler ne bo boljših mater; prej morajo biti žene Rebeke in Sare, potem bodo prišli možje ko Izak in Jakob.« Kot besedni krepilci v navedenih primerih delujejo vokativ (*Stariši*; *Matere!*), samostalniki v medmetni rabi (*gorje hiši*), ki pomeni grožnjo oz. svarilo, (zanikani) glagoli v velelniku (*ne delajte*, *recite*, *ne odjenjajte*; *ne zagovarjajte*, *ne svetujte*), glagoli rekanja (*molčé*, *govoré*, *recite*, *zapovedajo*; *zagovarjajte*, *svetujte*), naklonski oz. modalni glagol (*bi morali slušati*, *morajo biti*), stopnjevanje prislova (*resno*, *in prav resno*) in priložnostno modificirani besedi (*terjatev*, *hiša*). Tokrat je sporočilo obeh piscev podano zelo neposredno.

Pogosta vzgojna biblijska metafora je tudi BOG JE OČE po analogiji s človeškim očetom. Repič razlaga trpljenje kot božjo kazen in znamenje njegove ljubezni do nas, mantro »strogega očeta« pa nato prenese na odnos starš – otrok z vpeljavo eksempla:

Dokler so otroci majhini, se jočejo, ako jih stariši tepejo, ali keder zrastejo veliki in pridejo k pravemu spoznanju, se veselijo in so hvaležni za tiste dobrote, ketere so jim stariši na tak način storili. Kako se pa drugači tožijo, ako so bili stariši ž njimi predobri, ker so jim na tak način krivi dosti slabega! Neki sin, obsojen k smerti na viselice, je dal na morišče poklicati svojega očeta, katerega je lepo pozdravil, ga objel, ga hotel poljubiti, ali namestu tega mu je odgriznil nos, in to za one mehkužne poljube, znamenje še bolj mehkužne odgoje, katere mu je oče dajal v otročjih letih. (Repič 1896/97: 284)

6 Biblija, 1 Sam 2,2-25.

Kratek eksempl podkrepi argument o koristi stroge vzgoje; razplet deluje groteskno in celo ekscesno (*sin očetu odgrizne nos*). Neposrednost sporočila krepi ponovitev pridevnika (*mehkuž ne*) in povedna vzkličnost. Tudi pri Slomšku (1848: 185–188) najdemo eksempl slabe vzgoje iz »Francoske«, kjer sta pohlepna in nemoralna starša vzgojila hudobna otroka, ki sta bila na koncu njuna »kervava šiba«.

Učinkovito orodje modifikacije intenzitete jezika glede na želeni učinek pri bralcu je pri obeh piscih metafora oz. metonimija. Ugotovili smo, da se v pojmovni shemi ciljna domena vzgoja reprezentira ob orientacijskih metaforah »izvor – pot – cilj« (vzgoja kot kontinuiran proces), kot razlikovanje v dvojici »gor – dol« za »dobro – slabo« (krščanska nebesa so zgoraj, pekel spodaj), ontološke metafore pa se vežejo na izvirne domene družina, odnosi moči, avtoriteta, agrikultura, umetnost, telesna razsežnost. Pogosto je v vzgojnih besedilih prisotna tudi metonimija šibe za tepež kot vzgojni prijem, kjer gre za konvencionalno metonimijo na konceptualni relaciji »predmet – kar z njim delamo«. Analiza je pokazala, da v primerih, kjer metafora/metonimija izraža piščev subjektivni odnos do upovedene stvarnosti, v besedilu navadno deluje kot krepilec intenzitete, ko pa služi posrednemu prenosu sporočila in njegovi omilitvi, je v vlogi šibilca, a s tem v resnici lažje pridobi naslovnika in kot končni učinek doseže, da je celoten diskurz bolj sprejemljiv.

3 Zaključek

V 19. stoletju je bilo veliko besedil namenjenih verski vzgoji. Tako Slomšek kot Repič sta s pisanjem želela učinkovati na naslovnika, zato je moral biti njun diskurz prepričljiv. Kot najmočnejše jezikovno sredstvo se je pri obeh pokazala metafora/metonimija, ki je bila navadno vzeta iz naslovnikove vsakdanje predmetnosti (narava, agrikultura) oz. iz bibličnega izročila. S primerjavo smo ugotovili, da se je Repič nazorsko in skozi izražanje delno naslanjal na Slomška, najdemo pa tudi izvirne metafore in eksemple. Z analizo intenzitete jezika smo kot glavno razliko ugotovili, da Slomšek o telesnem kaznovanju pogosto piše eksplicitno (*kervava šiba, blagor otrokom ktere stareši tepó*), pogosteje rabi besedne krepilce kot šibilce, medtem ko je Repičev diskurz o tepežu bolj posreden (*iztepti suknjice dečkov in stresti obleke deklic; dotekniti se otrok*), ob tem je pogostejša raba besednih šibilcev; citatnost služi krepitvi sporočila, a tudi šibitvi individualne piščeve odgovornosti. Ugotovili smo, da metaforično izražanje v zvezi s telesno kaznijo lahko krepi ali šibi intenziteto argumenta, vendar pa je zaradi sporočilne posrednosti tak diskurz za naslovnika lažje sprejemljiv. K temu pripomore tudi raba ekspresivne, notranje okrepljene leksike, preko katere se tvorec čustveno razodeva in s svojim vrednotenjem učinkuje na bralčevo presojo.

Telesno kaznovanje je vztrajalo še v čas po drugi svetovni vojni. Šele Konvencija o otrokovih pravicah (1989) je s prepovedjo telesne kazni odločno zaščitila njihovo dostojanstvo.⁷ Danes je kot najoptimalnejši prepoznan avtoritativni vzgojni slog, ki temelji na načelu demokratičnosti, kjer starš zagotavlja nadzor in hkrati dopušča

7 Gl. 18., 19. in 28. člen.

otrokovo svobodo znotraj utemeljenih meja – ob kršitvi nastopi kazen, ki pa ne sme biti poniževalna, temveč mora otroku omogočati refleksijo dejanja, krepiti občutek odgovornosti in reda ter otroka navajati na samodisciplino (Peček Čuk, Lesar 2009: 150–157). Ob tem se uveljavlja tudi model t. i. sočutnega starševstva, pri katerem je poudarek na odzivu starša, ko ob določenem otrokovem vedenju (npr. čustvenem izbruhu) prepozna vzroke zanj (strah, jeza, negotovost) ter otroku nudi varen prostor za spoznavanje lastnih čustev in ravnanja z njimi (Novak, Urh, Presker 2018: 53–57). V obeh primerih gre za nasprotje tako od vsedopuščajajoče *laissez-faire* vzgoje, kjer v odnosu starša do otroka umanjajo vsakršen odziv, odgovornost in avtoriteta, kot od avtoritarnega sloga, pri katerem skušajo starši z represijo, tudi tepežem, vzpostaviti nadzor in vzgojiti brezpogojno poslušne posameznike (Peček Čuk, Lesar 2009: 131, 135–141). Danes je ob prepoznavanju negativnih posledic slednjega za otrokov moralni razvoj jasno, da je rigidnim vzgojnim praksam, katerih mehanizem je bila telesna kazen, vsaj s strani pedagoške stroke »odzvonilo«.

Viri in literatura

- BERNJAK, Elizabeta, FABČIČ, Melanija, 2018: Metonimija kot konceptualni in jezikovni fenomen. *Anali PAZU* IV/1–2. 11–23.
- Biblija*. biblija.net (dostop 5. 1. 2023)
- Cvetje z vertov sv. Frančiška*, 1880–1944. Na spletu.
- Drobtin(i)ce*, 1846–1900. Na spletu.
- KEBER, Janez, 2011: *Slovar slovenskih frazemov*. Na spletu.
- Konvencija o otrokovih pravicah*, 1989.
- LAKOFF, George, 1993: The Contemporary Theory of Metaphor. Andrew Ortony (ur.): *Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press. 202–251.
- LAKOFF, George, JOHNSON, Mark, 2003 [1980]: *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- MIKOLIČ, Vesna, 2020: *Izrazi moči slovenskega jezika*. Koper: Annales ZRS; Ljubljana: Slovenska matica.
- NOVAK, Petra, URH, Katarina, PRESKER, Martina, 2018: *Sočutno starševstvo in vzgojni stili v eno- in dvostarševski družini*. Magistrsko delo. Ljubljana: Teološka fakulteta.
- PEČEK ČUK, Mojca, LESAR, Irena 2009: *Moč vzgoje: sodobna vprašanja teorije vzgoje*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- PLETERŠNIK, Maks, 1894/95: *Slovensko-nemški slovar*. Na spletu.
- STRMČNIK, France, 1965: *Analiza šolskih kazni*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Škrabčeva knjižnica*. <https://www.samostan-kostanjevica.si/sl/skrabceva-knjižnica> (dostop 2. 1. 2023)
- ULČNIK, Natalija, 2010: Slomškove Drobtinice. *Studia Historica Slovenica* X/2–3. 683–703.
- ŽELE, Andreja, 2015: *Slovar slovenskih členkov*. Na spletu.